

Het Zondagochtend Concert

16 maart 2025 - Grote Zaal - 11.00 uur

Göttinger Symphonieorchester
Nicholas Milton, dirigent

Giuseppe Verdi 1813-1901	Ouverture uit 'La forza del destino' (1862)
Pjotr Tsjaikovski 1840-1893	Symfonie nr. 6 in b, op. 74 'Pathétique' (1893) <i>Adagio - Allegro non troppo - Andante</i> <i>Allegro con grazia</i> <i>Allegro molto vivace</i> <i>Finale: Adagio lamentoso, Andante</i>

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open.
U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

23 mrt - Kleine Zaal

Barokke vioolmuziek door Charlotte Spruit & Friends

20 apr - Grote Zaal

Paasconcert met Mendelssohns 'Lobgesang'

27 apr - Grote Zaal

Beethovens *Symfonie nr. 4* en Lalo's *Celloconcert*

4 mei - Grote Zaal

Isabelle van Keulen speelt Mozart & Mendelssohns '*Italiaanse*'

De kaartverkoop voor het seizoen 2025-2026 is van start gegaan!
Bestel op concertgebouw.nl/zondag.

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

Met meer dan honderd concerten per jaar is het Göttinger Symphonieorchester een van de belangrijkste culturele pijlers van de Duitse universiteitsstad Göttingen en wijde omtrek. Het orkest bestaat al sinds 1862 en heeft onder talloze dirigenten gespeeld met beroemdheden, onder wie Richard Strauss, Ferruccio Busoni en Max Reger. Sinds 2018 is Nicholas Milton chef-dirigent van het orkest. Hij begon zijn carrière in zijn vaderland Australië, waar hij in 1999 tot dirigent van het jaar werd uitgeroepen. Hij is er nog steeds chef van het Willoughby Symphony Orchestra, maar ook is hij vaste leider van het Kärntner Sinfonieorchester in Klagenfurt. Het programma dat orkest en dirigent vanochtend laten horen, is er één van Pathos met een hoofdletter P. Dat is vanzelfsprekend in Tsjaikovski's *Zesde symfonie*, met de bijnaam 'Pathétique', maar ook de opera *La forza del destino* van Verdi heeft heel wat pathetische trekjes.

Bloederig verhaal

Giuseppe Verdi schreef *La forza del destino* in eerste instantie niet voor zijn Italiaanse publiek, maar voor het operatheater van Sint-Petersburg. Daar was het in december 1862 een groot succes, maar dat kon niet gezegd worden

van de première in eigen land, in Rome. Men was heus wel wat dramatiek gewend, maar het bloederige verhaal van *La forza* met een tweevoudige moord en een zelfmoord aan het eind was iets te veel van het goede. Verdi paste daarom enkele jaren later het slot aan, liet de moorden achter het podium plaatsvinden en schrapte de zelfmoord. Maar ook het begin van de opera onderging een stevige wijziging. Oorspronkelijk ging het doek voor de eerste akte al op na een korte introductie, maar nu schreef hij een lijvige ouverture gebaseerd op de thema's uit de opera die verbonden zijn met de macht van het noodlot uit het verhaal. Het zou uiteindelijk de meest omvangrijke ouverture uit zijn oeuvre worden die los van de opera ook in de concertzaal regelmatig te horen is.

Gepassioneerde symfonie

De *Zesde symfonie in b*, op. 74 van Pjotr Tsjaikovski is een werk van tegenstrijdigheden. De dramatiek van het stuk zou een teken zijn geweest van zijn depressiviteit en misschien wel een vrijwillige dood. Want Tsjaikovski overleed enkele dagen na de première, naar verluid door het achteloos drinken van een glas met cholera besmet water, een daad met fatale gevolgen die nog

altijd wordt gezien als een zelfmoordactie. Maar eigenlijk viel het met Tsjaikovski en zijn vermeende somberheid in deze laatste maanden van zijn leven best mee. Hoewel hij vaak leed aan zenuw-inzinkingen, was hij in deze tijd juist uitgesproken opgewekt. Het ging hem dan ook voor de wind. Hij genoot in heel Europa en zelfs Amerika grote bekendheid als componist en zijn muziek was regelmatig te horen op de internationale podia. In 1893 begon hij aan zijn *Zesde symfonie*, die hij in korte tijd voltooide. Tsjaikovski was er content mee: 'Op mijn woord van eer, nog nooit heb ik me zo voldaan gevoeld, ben ik trots geweest of zo gelukkig als op dit moment, nu ik zeker weet dat ik iets goeds geschreven heb', schreef hij enthousiast aan zijn broer Modest. Die stelde voor de symfonie 'Pathétique' te noemen, niet in de zin van 'pathetisch', maar meer bedoeld als 'gepassioneerd'. Tsjaikovski ging er aanvankelijk mee akkoord, maar kwam er later weer op terug. De uitgever handhaafde de naam echter bij de publicatie en daarmee is de titel gebleven. Maar wat is nu de werkelijke emotie van deze symfonie? Zeker, het beroemde Adagio aan het slot is muziek van een uitgesproken triestheid. Maar het eerste deel is in zijn voortvarendheid eerder gepassioneerd

dan somber. En het derde deel is een stevige, triomfantelijke mars. Wellicht zit de echte pathos verscholen in het tweede deel. Het klinkt als een wals in Weense stijl, zoals Tsjaikovski er in zijn balletten en andere werken zoveel geschreven had. Maar deze wals heeft vijf tellen in de maat in plaats van drie en loopt daarom voortdurend mank. Hoe heerlijk is het om te dansen op een echte wals? Maar dansen kun je niet op deze verminkte wals, hoe zwierig die ook klinkt. Zou het mogelijk zijn dat deze muziek de werkelijke emotie toont van de uiterlijk zo vrolijke Tsjaikovski in deze laatste maanden van zijn leven?

Kees Wisse